

บทที่ 4

ผลงานและการนำไปใช้ประโยชน์

การวิจัยศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมบริเวณคลองยัน จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้เริ่มดำเนินการในเดือนเมษายน 2549 ซึ่งตลอดระยะเวลาคณะผู้วิจัยและแกนนำกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สภาคเด็กและเยาวชนลุ่มน้ำคลองยัน ได้ร่วมกันศึกษาเรียนรู้ และหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวบริเวณคลองยัน ผ่านขั้นตอนกระบวนการของการมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่ม โครงการเกิดผลงานในการเสริมศักยภาพชุมชนด้านการท่องเที่ยว ทำให้ชุมชนมีความพร้อมในการดำเนินการท่องเที่ยวได้เองโดยผลงานที่สำคัญประกอบด้วย

1. การประสานความเข้าใจ และความร่วมมือของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง

จากการทบทวนประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติแก่งกรุงตลอดจนระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ในลักษณะของ Focus Group Discussion ระหว่างอุทยานแห่งชาติแก่งกรุง องค์การบริหารส่วนตำบลตะกุกเหนือ กลุ่มท่องเที่ยวบ้านบางจำ กลุ่มท่องเที่ยวแก่งกรุง ทำให้เกิดความเข้าใจร่วมในปัญหาต่าง ๆ และได้ร่วมกันกำหนดทิศทาง วิธีการ และโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตตามรายละเอียดในหน้า 84-86

2. การสร้างความเข้าใจในหลักการและวิธีการของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของกลุ่มแกนนำในการวิจัยในทุกขั้นตอนทำให้มีแนวคิดและทักษะในการใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม ซึ่งเป็นฐานสำคัญของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของชุมชนตลอดจนคลองยัน

3. การได้โปรแกรมการท่องเที่ยวใหม่ 4 โปรแกรม (ตามแผนพับประชาสัมพันธ์ ในภาคผนวก ก.) ประกอบด้วย

3.1 หลากเที่ยว ผจญภัย ผืนป่าสมุนไพโร (ปากมุย-เขี้ยวป็น)

สำหรับผู้ชื่นชอบการผจญภัย ล่องแพผ่านเขี้ยวป็นใหญ่ ตลอดเส้นทาง

3.2 ไหว้พระใหญ่ในลุ่มน้ำ ชมความงามธรรมชาติ คาราคาคิ้วพันธุ์สัตว์

(เขตอกัยทาน วังเมรุ-เขตอกัยทานวังสะพ้อ)

สำหรับครอบครัวและท่องเที่ยวแบบสบาย ๆ ชมความหลากหลายของพันธุ์ปลาตั้งแต่ต้นจนถึงสิ้นสุดการเดินทาง

3.3 ชมถ้ำแห่งตำนาน ล่องเรือผ่านหุบเขา

ล่องแพสบาย ๆ เลียบภูเขา ใจคินที่สวยงาม เข้าถ้ำโบราณ ณ บ้านกาซี

3.4 ล่องคลองน้ำสองสี ชมวิถีชุมชน (เขตอภัยทานวังสะพาน-ปากคลองจูดบรรจบของคลองพุมดวง-คลองย่น) เหมาะสำหรับผู้มีเวลาจำกัด และชอบการผจญภัยน้อย ๆ ผ่านแก่งขนาดย่อม และชมความมหัศจรรย์เมื่อลำนํ้า 2 สายมาบรรจบกันบนหาดทราย

4. การถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนผ่านการอบรมเชิงปฏิบัติการ จำนวน 2 หลักสูตร

4.1 หลักสูตรการพายเรือ และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางน้ำ

4.2 หลักสูตรยุวมัคคุเทศก์

หลักสูตรทั้ง 2 บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมาย จากการประเมินของผู้เข้าอบรม หลักสูตรที่ 2 จำนวน 27 คน พบว่าผู้เข้าอบรมมีความรู้เพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจในระดับมาก-มากที่สุด ตามตารางที่ 11 และตารางที่ 12

ผลการประเมินการอบรมและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชน

ความพึงพอใจ (เรื่อง)	5 คะแนน (คน)	4 คะแนน (คน)	3 คะแนน (คน)	2 คะแนน (คน)	1 คะแนน (คน)	ค่าเฉลี่ย (คะแนน)
1. สถานที่ท่องเที่ยว	12	14	-	-	-	4.46
2. องค์ประกอบของการ ท่องเที่ยว	9	13	4	-	-	4.19
3. บทบาทของมัคคุเทศก์	17	7	-	-	-	4.71
4. การนำเสนอ-การท่องเที่ยว	12	10	1	1	-	4.38
5. การฝึกปฏิบัติหน้าเที่ยว	17	6	3	1	-	4.44
เฉลี่ย	4.436					
ความพึงพอใจ (เรื่อง)	5 คะแนน (คน)	4 คะแนน (คน)	3 คะแนน (คน)	2 คะแนน (คน)	1 คะแนน (คน)	ค่าเฉลี่ย (คะแนน)
1. วิทยากร	16	9	2	-	-	4.52
2. กิจกรรมสัมมนา	13	12	2	-	-	4.41
3.อาหาร	21	3	1	-	-	4.80
4. สถานที่อบรม	13	10	3	-	-	4.38
5. บรรยากาศการอบรม	15	10	1	-	-	4.54
เฉลี่ย	4.53					

ตารางที่ 11 คะแนนความพึงพอใจต่อการอบรมยุวมัคคุเทศก์

ความรู้ความเข้าใจ (เรื่อง)	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
1. สถานที่ท่องเที่ยว	44.44	51.85	-	-	-
2. องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	33.33	48.15	14.81	-	-
3. บทบาทของมัคคุเทศก์	62.92	25.93	-	-	-
4. การนำเสนอ-การท่องเที่ยว	44.44	37.04	3.70	3.70	-
5. การฝึกปฏิบัติหน้าเที่ยว	62.92	25.93	11.11	-	-
เฉลี่ย	49.61	37.78	9.87	3.70	
ความรู้ความเข้าใจ (เรื่อง)	มากที่สุด (ร้อยละ)	มาก (ร้อยละ)	ปานกลาง (ร้อยละ)	น้อย (ร้อยละ)	น้อยที่สุด (ร้อยละ)
1. วิทยากร	59.26	33.33	7.41	-	-
2. กิจกรรมสัมมนา	48.15	44.44	7.41	-	-
3. อาหาร	77.77	11.11	3.70	-	-
4. สถานที่อบรม	48.15	37.04	11.11	-	-
5. บรรยากาศการอบรม	55.56	37.04	3.70	-	-
เฉลี่ย	57.77	32.59	6.66		

ตารางที่ 12 ร้อยละของความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของการฝึกอบรมมัคคุเทศก์

ตารางที่ 11 และ 12 สามารถสรุปได้ว่า เยาวชนที่เข้ารับการอบรม จำนวน 27 คน มีระดับความรู้ความเข้าใจด้านวิชาการในด้านสถานที่ท่องเที่ยว องค์ประกอบการท่องเที่ยว บทบาทของมัคคุเทศก์ การนำเสนอ-การท่องเที่ยว และการฝึกปฏิบัติหน้าเที่ยว ในระดับมาก (4.436) และมีความพึงพอใจต่อการอบรม ทั้งด้านวิทยากร การให้บริการ และบรรยากาศการฝึกอบรม ในระดับมากที่สุด (4.53)

5. การจัดตั้งองค์กรรับผิดชอบการจัดการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวตามแนวคลองยันครอบคลุม 2 อำเภอโดยในเขตกิ่งอำเภอลำดวน ได้มีการจัดตั้งชมรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิ่งอำเภอลำดวน ซึ่งได้ดำเนินการมาเป็นเวลาหนึ่งปีเศษ โดยมีการบริหารจำนวน 11 คน มีสมาชิก จำนวน 133 คน มีเงินหมุนเวียนแล้ว ประมาณ 48,000 บาท (สี่หมื่นแปดพันบาทถ้วน) แต่การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวยังไม่ปรากฏผลเป็นรูปธรรม

ในส่วนนอกเขตพื้นที่กิ่งอำเภอลำดวน ซึ่งเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่ ผู้ร่วมวิจัยจากชุมชน เห็นความจำเป็นในการจัดตั้งองค์กรรับผิดชอบการท่องเที่ยวให้ต่อเนื่อง จึงได้จัดตั้ง “ชมรมการ

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอคีรีรัฐนิคม” พร้อมดำเนินการในส่วนที่จำเป็นต่อการดำเนินงานของชมรมแล้วเสร็จประกอบด้วย

5.1 จัดทำธรรมนูญชมรม (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ข.)

5.2 จัดทำระเบียบปฏิบัติของกรรมการและสมาชิกชมรมและมาตรการในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ค.)

5.3 การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารและกรรมการที่ปรึกษาของชมรม (รายละเอียดปรากฏในภาคผนวก ง.)

5.4 การจัดตั้งศูนย์ประสานงานของชมรม ณ ร้านสหกรณ์บ้านป่าทหาร ม.2 ตำบลบ้านยาง อำเภอคีรีรัฐนิคม

6. การระดมทุนรองรับการดำเนินงาน

การจากการร่วมคิด ร่วมวางแผนในการดำเนินงาน คณะกรรมการบริหารชมรมและสมาชิกกลุ่มแกนนำ เห็นว่าจำเป็นต้องมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาเสริมศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว การจัดหาอุปกรณ์ทั้งในส่วนของแพยาง และเสื้อชูชีพ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการประสานงานเบื้องต้น คณะกรรมการจึงมีมติให้คณะกรรมการชุดก่อตั้งชมรมถือหุ้นเบื้องต้นคนละ 10 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100 บาท ทำให้ชมรมมีเงินทุนเบื้องต้นในการดำเนินงานระยะแรกของการดำเนินงานเป็นเงิน 15,000 บาท (หนึ่งหมื่นห้าพันบาทถ้วน) และจะระดมทุนเพิ่มจากสมาชิกในโอกาสต่อไป

7. การกำหนดแนวทางในการจัดสรรผลประโยชน์จากการดำเนินงาน

เพื่อป้องกันปัญหาในอนาคต และสร้างความชัดเจนในการประชาสัมพันธ์สมาชิกเพิ่ม ของชมรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ อำเภอคีรีรัฐนิคม คณะกรรมการชุดก่อตั้งจึงได้ออกระเบียบกำหนดสัดส่วนการจัดสรรผลประโยชน์ จากการดำเนินงานไว้ดังนี้

7.1 ปันผลแก่สมาชิก	ร้อยละ	50
7.2 จัดสรรแก่กองทุนอนุรักษ์คลองยัน	ร้อยละ	10
7.3 จัดสรรแก่กองทุนสวัสดิการสมาชิก	ร้อยละ	10
7.4 สนับสนุนกิจกรรมสาธารณประโยชน์	ร้อยละ	5
7.5 ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	ร้อยละ	20
7.6 เป็นทุนหมุนเวียนของชมรม	ร้อยละ	5

8. การวางระบบการบริหารการท่องเที่ยวระดับลำน้ำ

การวิจัยสามารถวางระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวได้ตลอดคลองยัน ซึ่งยาวประมาณ 70 กิโลเมตร ไหลผ่าน 5 ตำบล 20 หมู่บ้าน โดยให้เรือข่าวนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำคลองยันเป็นแกนในการประสานชมรมท่องเที่ยวระหว่าง 2 อำเภอ เนื่องจากเรือข่าวดังกล่าวมีกิจกรรมครอบคลุมตลอดลำน้ำ และมีเป้าหมาย ทิศทางในการดำเนินงานอย่าง

เป็นเอกภาพ ประกอบด้วยเครือข่ายดังกล่าวเป็นแกนสำคัญในการผลักดันการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อมบริเวณคลองยัน และเครือข่ายดังกล่าวยังได้รับการยอมรับจากทั้งภายในชุมชน และองค์กรภายนอก สามารถประสานและบูรณาการการทำงานกับหลายภาคส่วนเป็นอย่างดี จึงมีความเหมาะสมในการเป็นแกนกลางในการเชื่อมโยงการพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนด้านน้ำคลองยัน แต่ในพื้นที่เขตอำเภอ นั้น การบริหารจัดการอยู่ในความรับผิดชอบของชมรมการท่องเที่ยวระดับอำเภอ ทั้ง 2 อำเภอ

นอกจากนี้ในแต่ละเขตพื้นที่ย่อยจะมีอนุกรรมการการท่องเที่ยวของแต่ละเขตพื้นที่ภายใต้การกำกับดูแลของชมรมการท่องเที่ยวระดับอำเภอ ซึ่งโดยระบบที่วางไว้จะทำให้การท่องเที่ยวบริเวณคลองยันสามารถดำเนินการได้อย่างมีทิศทางและเป็นเอกภาพ